

VEČ NARAVE, VEČ KMETIJSKE PRIDELAVE, VEČ PORABE?

OKOLJSKI VPLIVI NAŠEGA PREHRANSKEGA SISTEMA

doc. dr. Žiga Malek
ziga.malek@vu.nl

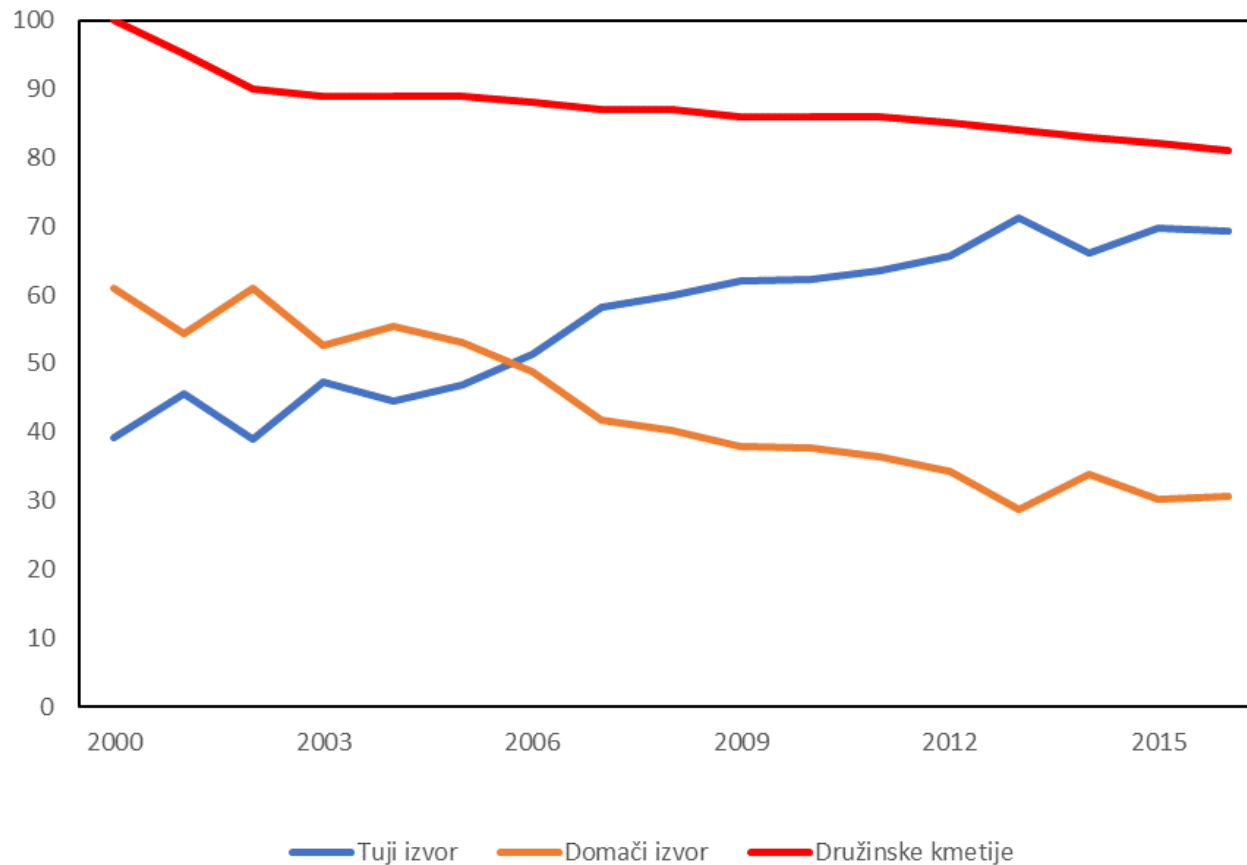
LOOKING FURTHER

© ANDREJ TARFILA

OD KOD MISLIMO, DA PRIDE NAŠA HRANA

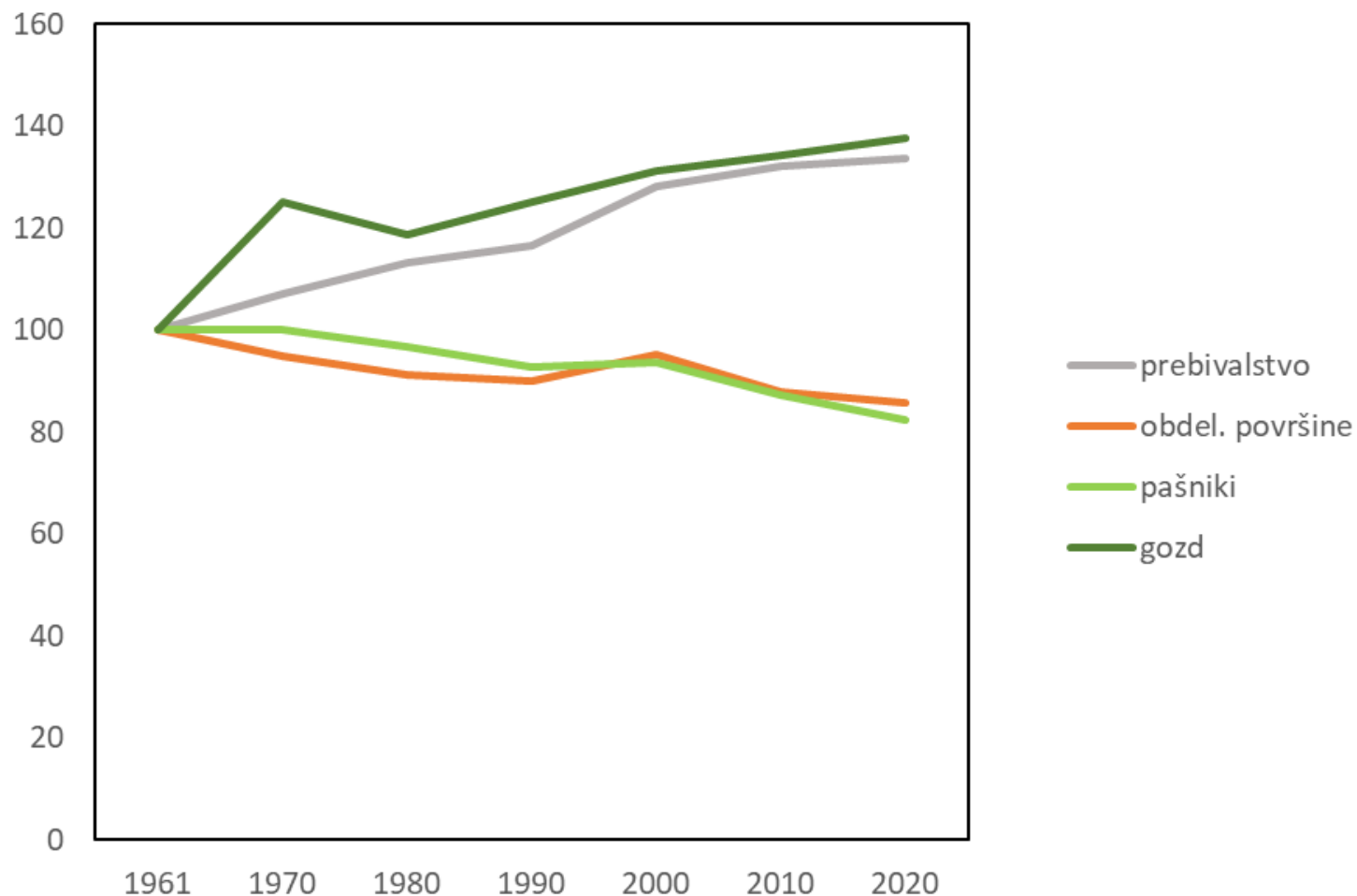

OD KOD V RESNICI PRIDE NAŠA HRANA

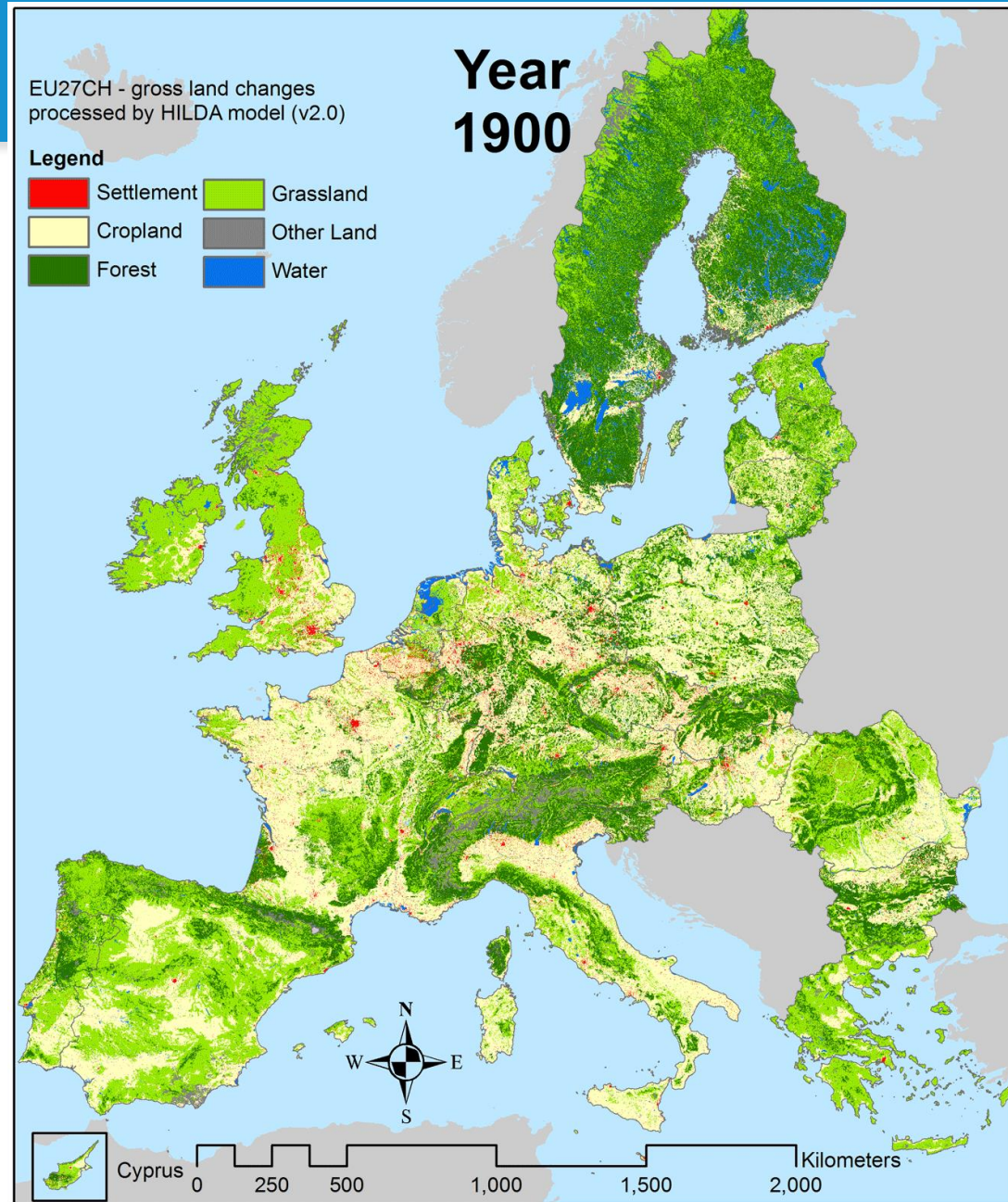
ARSO, SURS

NEKATERI OKOLJSKI TRENDI V EU

FAO, EFI

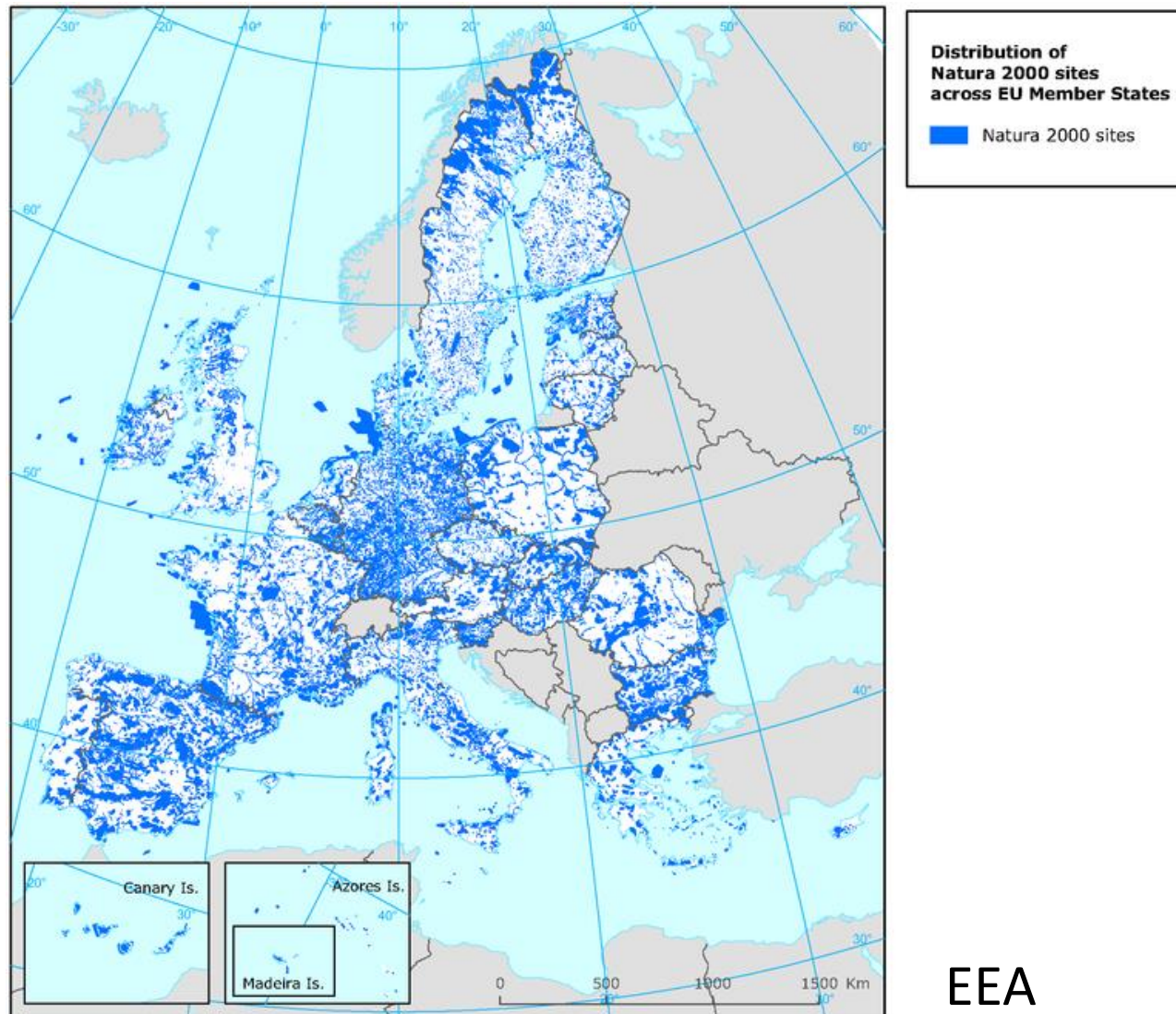
EVROPA RES ZELENÍ!

TUDI SLOVENIJA JE BOLJ GOZDNATA KOT VČASIH

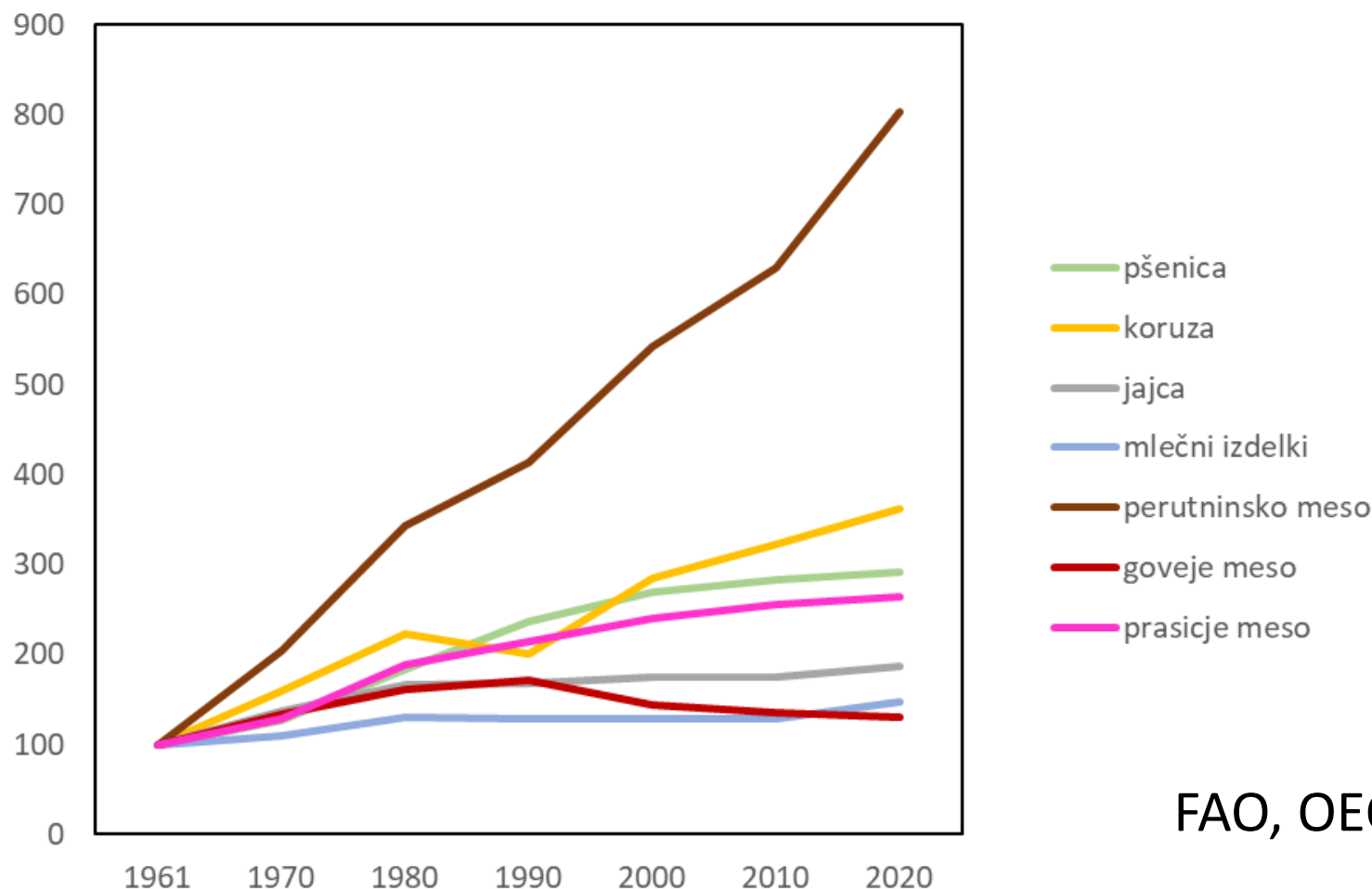
ZAVAROVANA OBMOČJA NARAVE V EU

MANJŠI PRITISK

OKOLJSKO OKOLJE?

POVEČANA UČINKOVITOST EU PREHRANSKEGA SISTEMA?

FAO, OECD, EUROSTAT

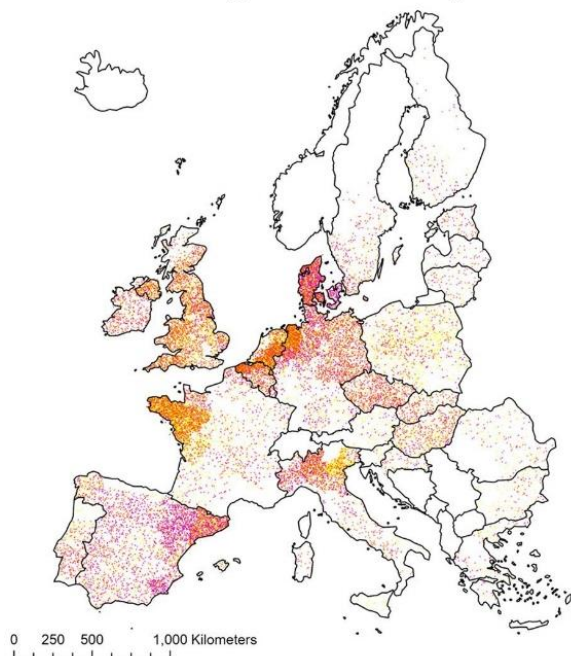
DOBROBIT ŽIVALI IN KAKOVOST HRANE

CDN nieuws, wakker dier, NRC

DOBROBIT ŽIVALI IN KAKOVOST HRANE

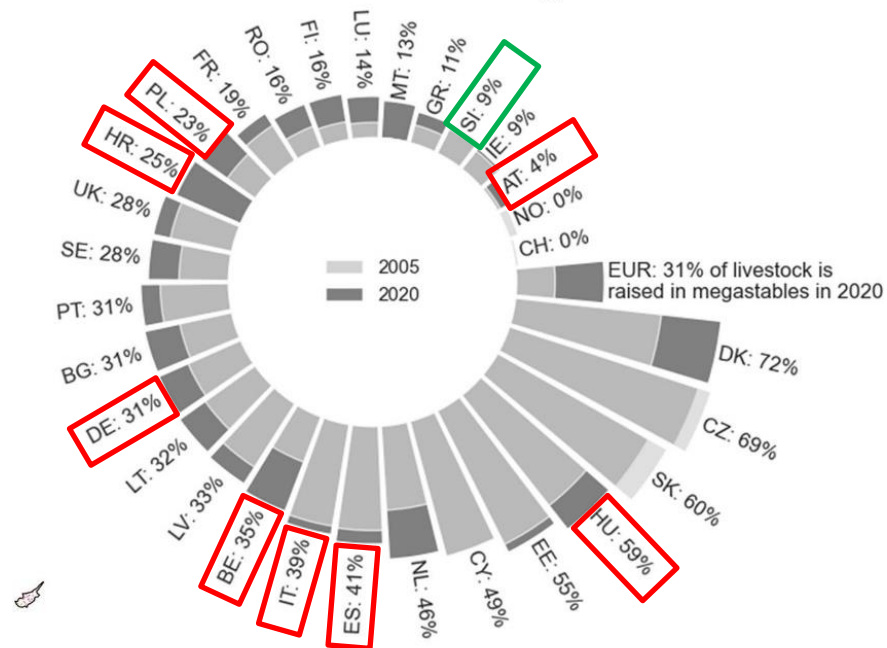
Megastable holdings

- 1 Dot = 1 holding with > 500 livestock units
- Bovines (1 LSU ~ 1 animal)
- Poultry (1 LSU ~ 143 animals)
- Pigs (1 LSU ~ 3 animals)

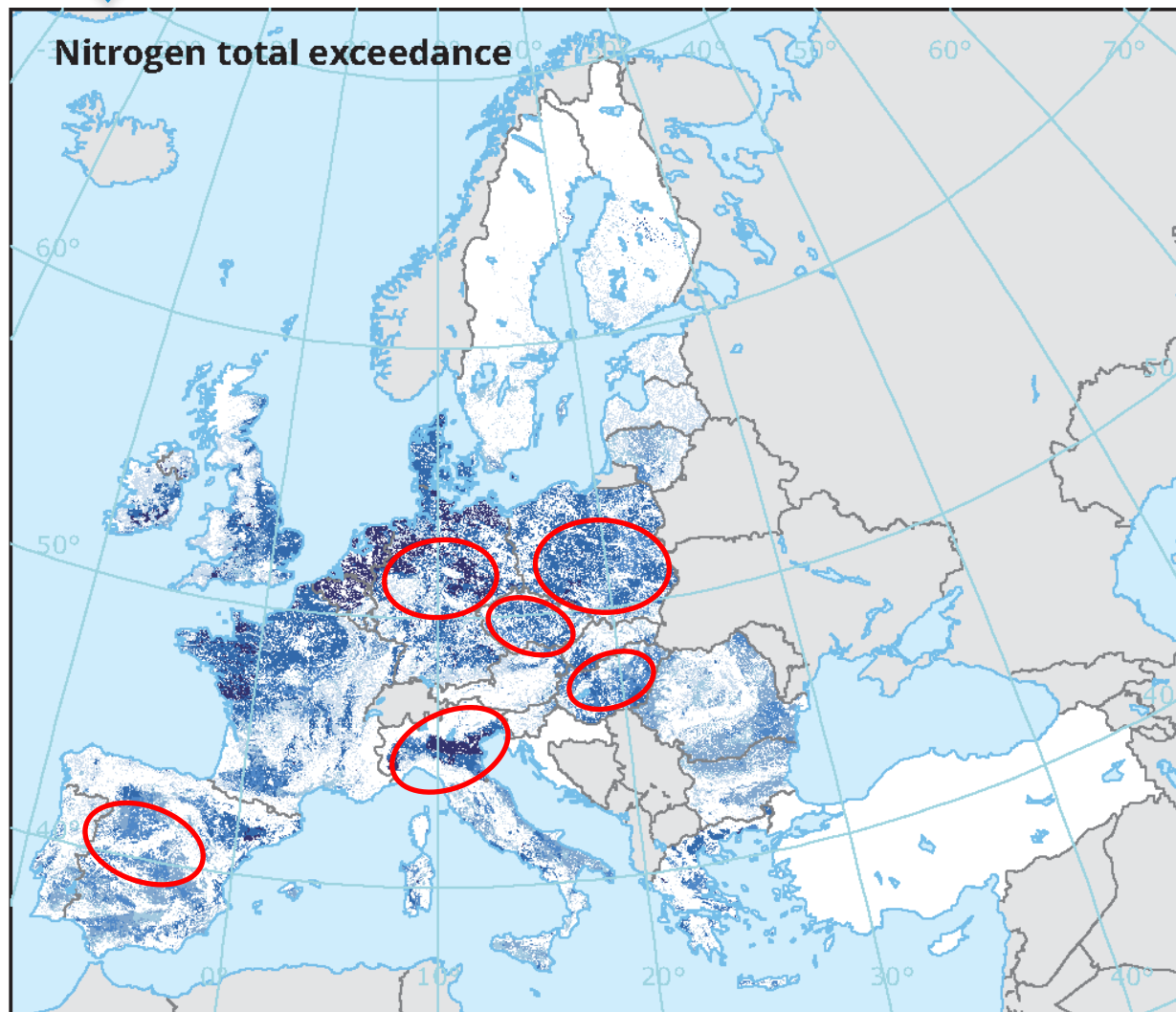
B: Megastables

Share of livestock raised in megastables

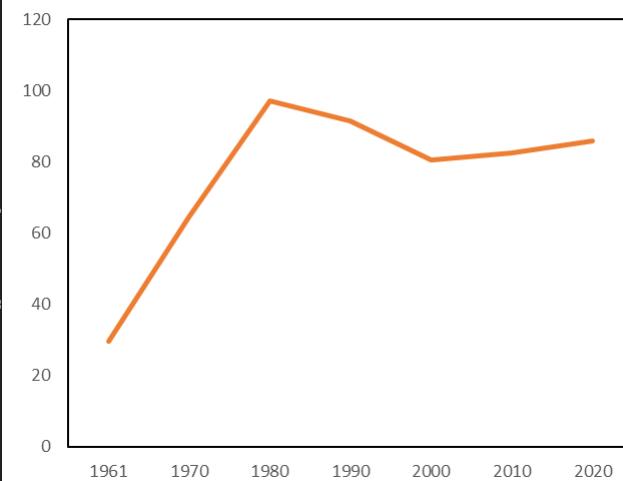

EUROSTAT, Debonne et al. 2022

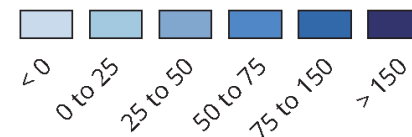
VPLIV NA VODNE IN TALNE VIRE

Poraba dušikovih gnojil

kg/ha/year

EEA

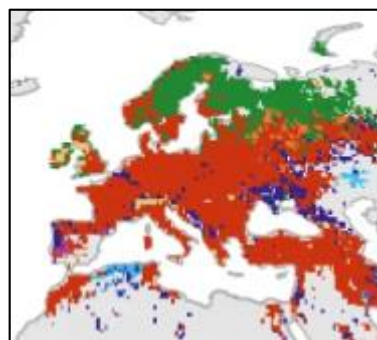
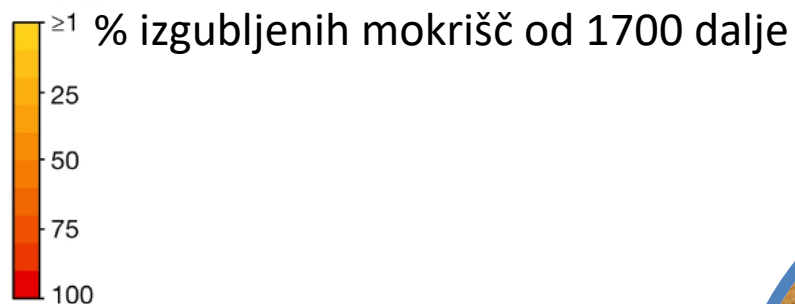
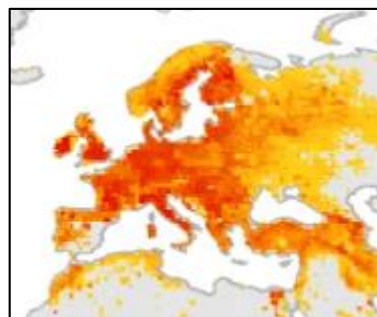
PLASTIFIKACIJA KRAJIN

- Visoko učinkovita pridelava sadja in zelenjave, na voljo celo leto!
- Vendar:
 - Visoka poraba energije
 - Pogosto pozidana zemljišča
 - Izkoriščanje delovne sile (meji na suženjske razmere)

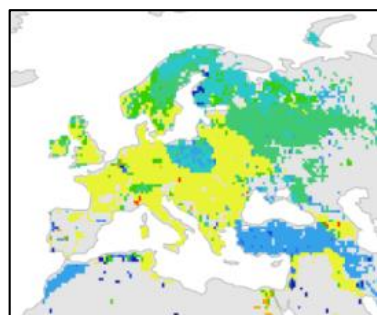

Yann Arthus-Bertrand, Guardian

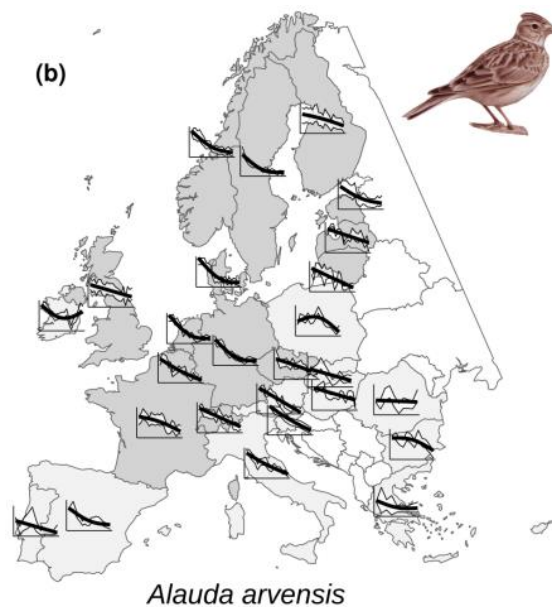
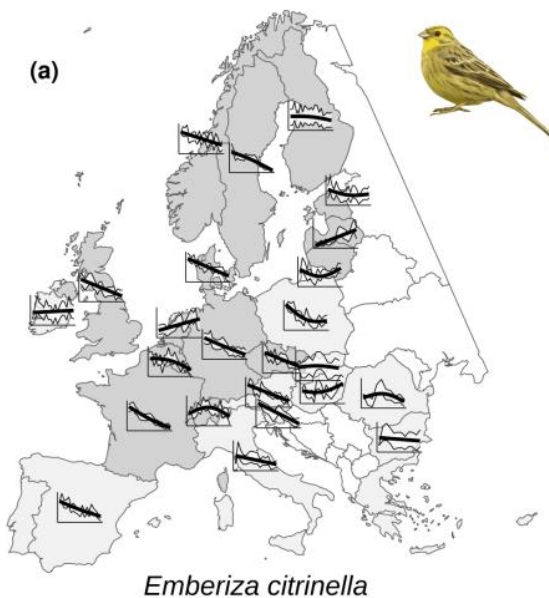
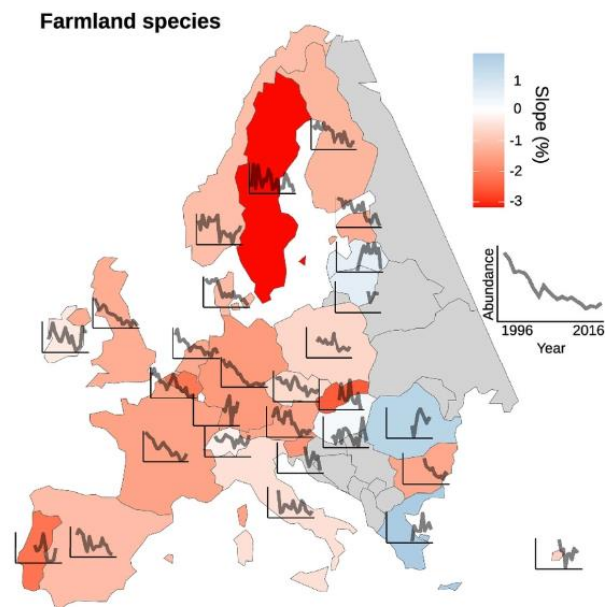
DEGRADACIJA MOKRIŠČ

- poljedelstvo
- gozdarstvo
- pridobivanje šote
- obdelava mokrišč
- pašništvo

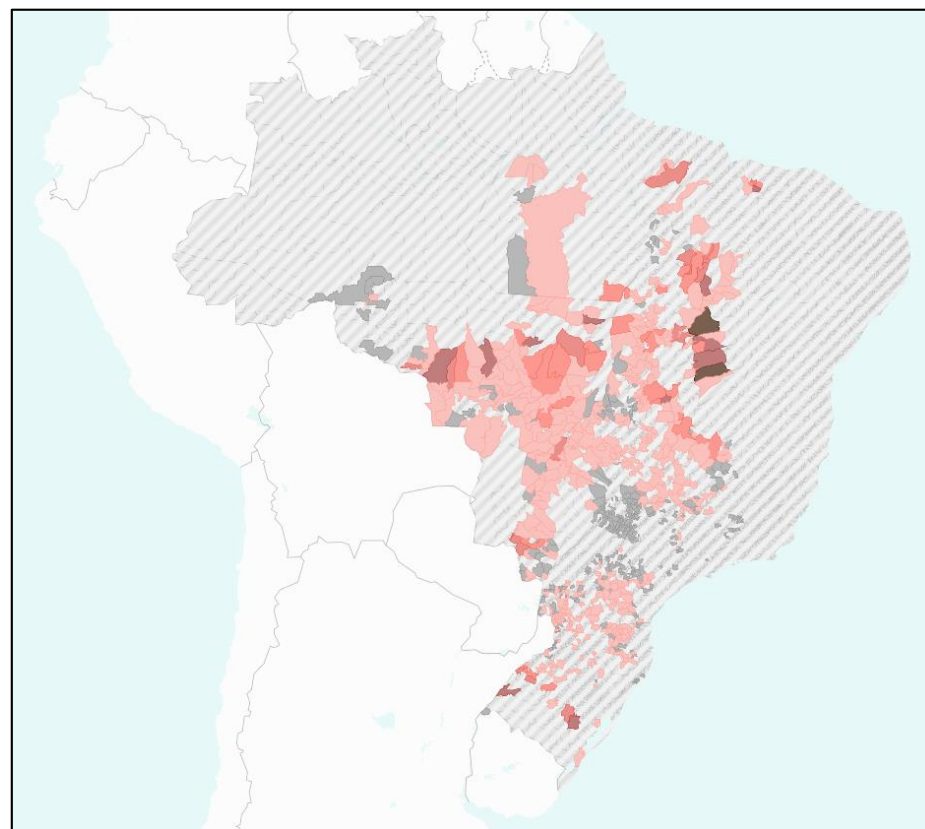
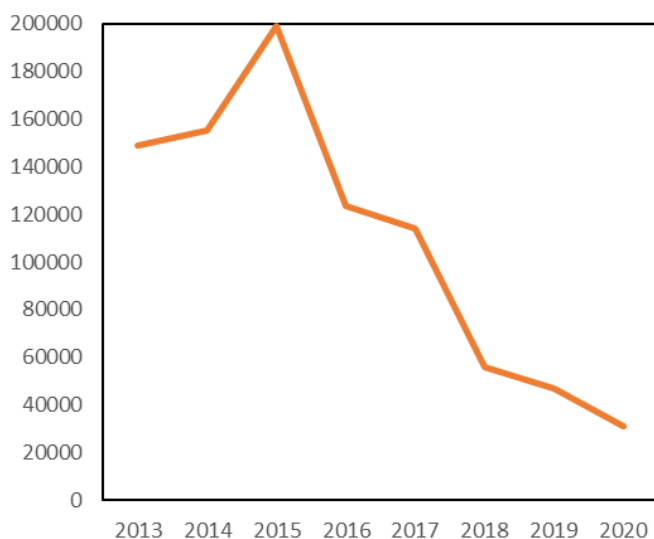
VPLIV NA POPULACIJE PTIC

Rigal et al. 2023

VPLIV NA EKOSISTEME IZVEN EU

- Od 2013, EU „odgovoren“ za izgubo 876 tisoč ha Brazilskih gozdov

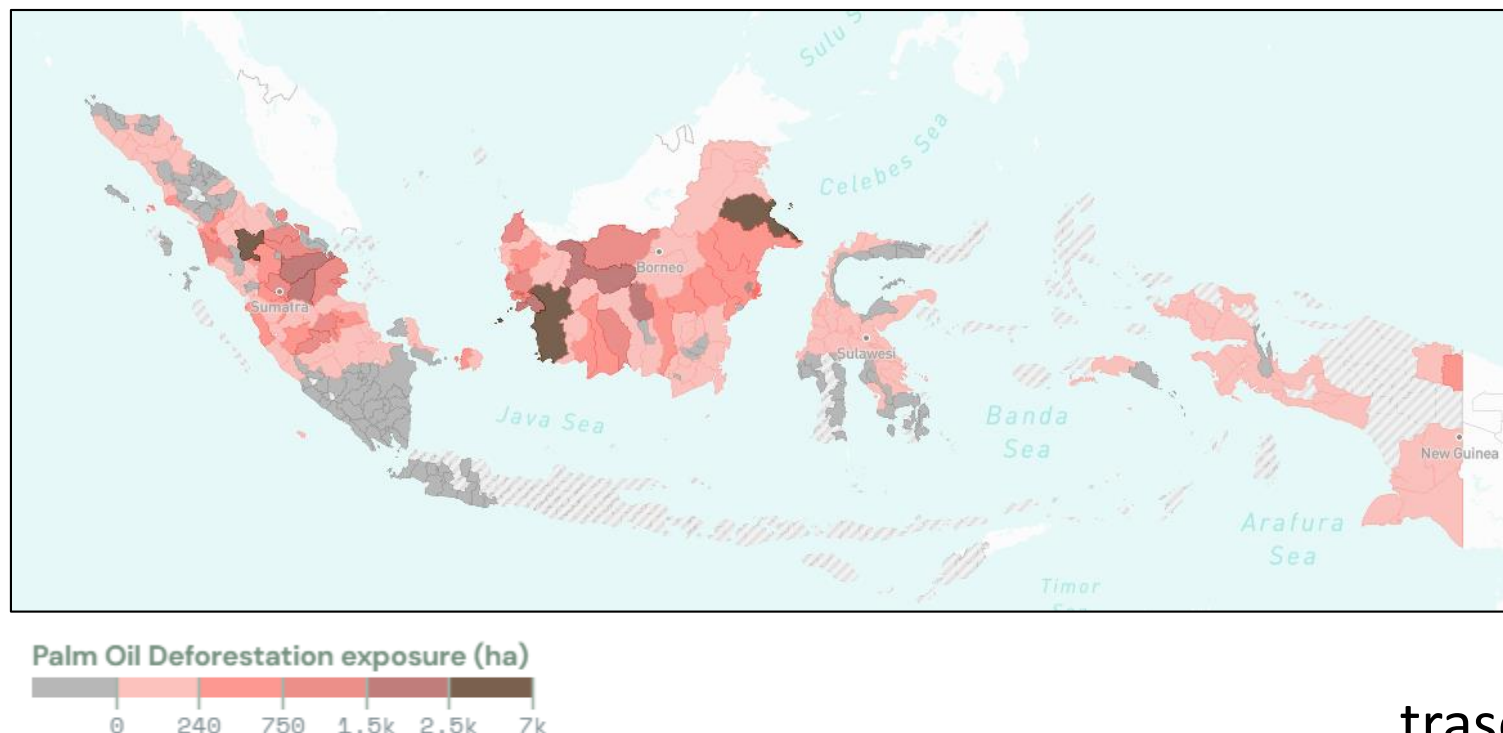

Soy Deforestation exposure (ha)

0 84 300 650 1.7k 3.3k

VPLIV NA EKOSISTEME IZVEN EU

- Od 2018, EU „odgovoren“ za izgubo 182 tisoč ha Indonezijskih gozdov

“USPEŠEN” IZVOZ OKOLJSKIH VPLIVOV

- Evropejci porabimo še dodatnih 60% evropskega površja in 55% vode izven EU za svoje dejavnosti (EEA)
- kmetijstvo povzroči 11% vseh EU izpustov toplogrednih plinov – veliko dodatnih izpustov drugje:
 - Samo uvoz soje iz Brazilije in Argentine prispeva dodatnih 2.4% izpustov EU kmetijstva!
 - uvažamo tudi ostalo krmo, surovine, gnojila...

NEPRIJETNA RESNICA

An aerial photograph of a rural landscape during sunset or sunrise. A tractor is plowing a large, dark brown field, creating a massive, billowing cloud of golden-brown dust or smoke that stretches diagonally across the frame. The surrounding area is divided into a patchwork of green and yellow agricultural fields. In the far distance, a small village with white houses and a church spire is visible against the horizon. A solid blue rectangular box is positioned in the upper left corner, containing the title text.

© ANDREJ TARPILA

PREHRANSKI SISTEM EU

Povečanje gozdnih površin, in zmanjšanje kmetijskih na račun:

- Povečanega uvoza
- Majhnih kmetij (tudi slovenskih kmetov)
- Dobrobiti živali

PREHRANSKI SISTEM EU

Povečanje gozdnih površin, in zmanjšanje kmetijskih na račun:

- Vplivov na vodne in talne vire Biotsko raznovrstnost (mokrišča, ptice...)
- Ekosistemov izven EU (včasih daleč stran)
- Izpustov toplogrednih plinov izven EU
- ...

NOVI DRUŽBENI CILJI

- Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov
- Povečanje odpornosti na podnebne spremembe
- Obnova degradiranih tal, voda, ekosistemov
- Zmanjšanje vpliva EU potrošnikov izven meja EU
- Skrb za družinske kmetije in podeželje
- Izboljšanje zdravja prebivalcev/k
- Višja dobrobit živali
- ...

Kar že vodi do konfliktov...

KAR ŽE VODI DO KONFLIKTOV...

PREHRANSKI SISTEM EU

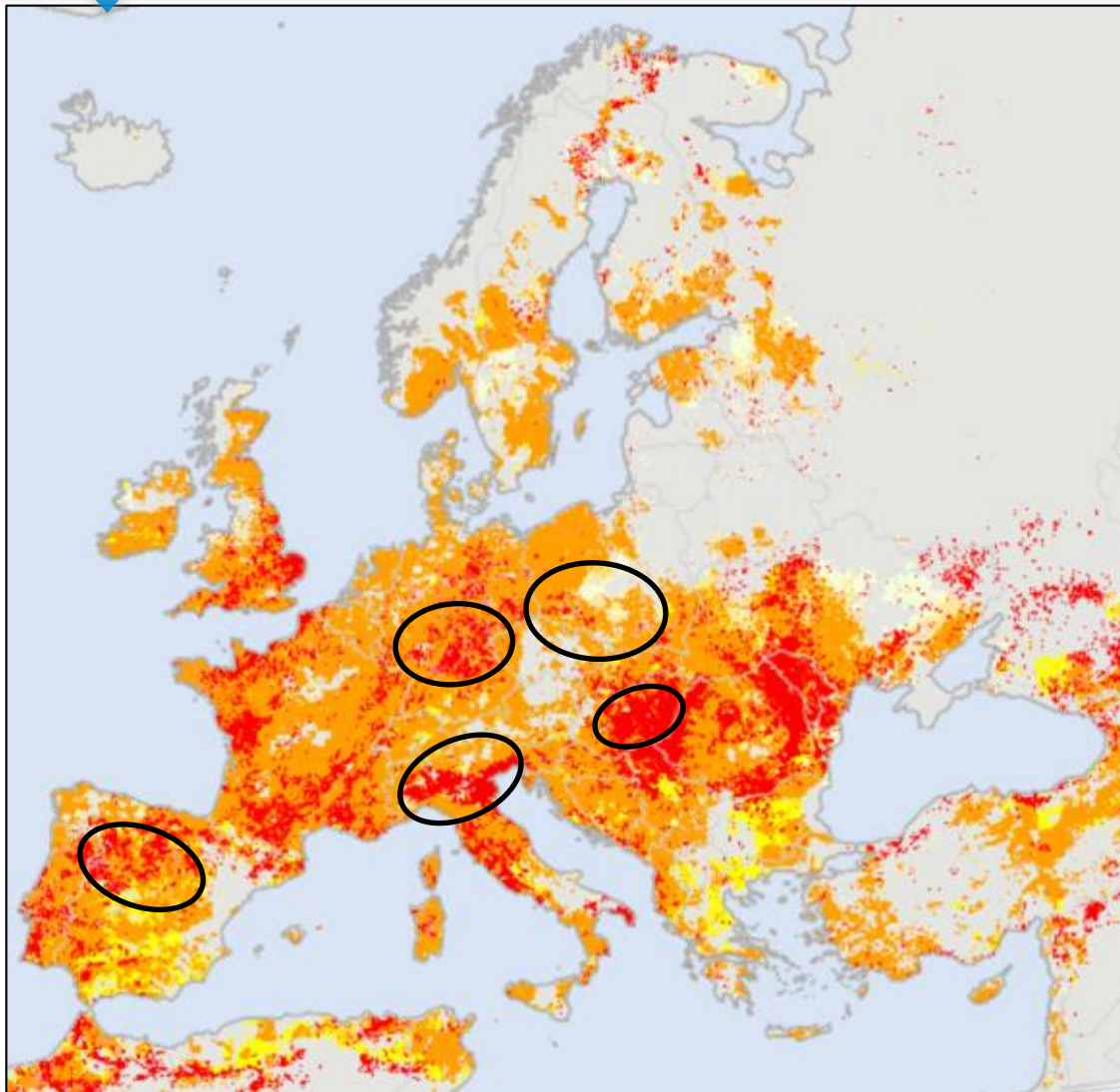
Vendar, slovenski kmetje imajo prav:

- Samo omejevanje slovenskih in EU kmetov lahko pomeni večji uvoz hrane
- Slovenija tako res postaja zeleni otok sredi Evrope, vendar prehransko odvisen od drugih držav

Zato se je treba (najprej!!!) lotiti neprijetne resnice in zmanjšati:

- porabo živil živalskega izvora
- prekomerno potrošnjo
- izgubo hrane!

ČE MISLIMO NADALJEVATI S TRENUTNO POTROŠNJO...

EU JRC, 2023

HVALA ZA POZORNOST!